

OCCUPATIONAL QUALIFICATION STANDARD

Conservator, level 8

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Konservaator, tase 8 kutsestandard on aluseks täiendusõppe õppekavade koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Occupational title	Level of Estonian Qualifications Framework (EstQF)
Conservator, level 8	8

Possible specialisation and titles on occupational certificate	
Specialisation	Title on occupational qualification certificate
Arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide konserveerimine	Archival and Library Paper Conservator, EstQF Level 8
Köite konserveerimine	Köitekonservaator, tase 8
Maali konserveerimine	Maalikonservaator, tase 8
Monumentaalmaali konserveerimine	Monumentaalmaali konservaator, tase 8
Paberalusel kunstiteoste konserveerimine	Paberalusel kunstiteoste konservaator, tase 8
Puidu konserveerimine	Puidukonservaator, tase 8
Segamaterjalidest objekti konserveerimine	Segamaterjalidest objekti konservaator, tase 8
Tekstiili konserveerimine	Tekstiilikonservaator, tase 8

Part A DESCRIPTION OF WORK

A.1 Description of work
Konserveerimine on interdistsiplinaarne kutseala. Konserveerimise eesmärk on parendada ja/või stabiliseerida materiaalse kultuuripärandi objektide seisundit, säilitades samaaegselt maksimaalselt võimalikus ulatuses nende esteetilise, ajaloolise ja füüsilise terviklikkuse. Konservaator on spetsialist, kelle teadmised, oskused, kogemused, hoiakud ja haridus võimaldavad osaleda kultuuripärandi säilitamisel ja tagada selle kasutamist praegustel ja tulevastel põlvkondadel. Konservaatori kompetents on määratletud materjali- või objektipõhise spetsialiseerumisega. Konservaator planeerib ja teostab objekti uuringuid, konserveerimist ja restaureerimist, ning vastutab nimetatud tööde teostamise ja dokumenteerimise eest. Konservaator lähtub oma töös kutse-eetika normidest, konserveerimise põhiprintsiipidest (pööratavus, töötlemise sobilikkus ja hädavajalikkus, minimalism ja kvaliteet), objekti ohutu käsitlemise ja rahvusvahelise parima praktika tavadest andes oma panuse kultuuripärandi mõistmiseks selle esteetilise ja ajaloolise tähtsuse ja füüsilise terviklikkuse osas. Konservaator, tase 8 on erialase ettevalmistusega ning praktiliste kogemustega tippspetsialist, kes töötab iseseisvalt ja omal vastutusel. Koostab, hindab ja juhib vajadusel kõrge säilivusriskiga objektide ja kollektsioonide konserveerimisprojekte. Kogub ja analüüsib erialast informatsiooni, koostab ning hindab konserveerimis- ja restaureerimismetoodikaid. Konservaatori kutsealal on lisaks konservaator, tase 8-le järgmised kutsed:

Konservaator, tase 6 on erialase ettevalmistusega, kuid väheste praktiliste kogemustega töötaja, kes järgib oma tööülesannete täitmisel täpselt etteantud juhiseid ning võib vajada vahetut juhendamist. Kogub ja analüüsib erialast informatsiooni. Vastutab talle antud tööülesannete täitmise eest.

Konservaator, tase 7 on erialase ettevalmistusega ning praktilise kogemusega vastutav spetsialist, kes töötab iseseisvalt. Juhendab vajadusel konservaatoreid, praktikante jne.

Kogub ja analüüsib erialast informatsiooni ning koostab vajadusel säilitus- ja konserveerimisalaseid juhiseid.

Konservaatori kutsel on järgmised spetsialiseerumised:

Arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide paberkonservaator tegeleb käsi- ja/või trükikirjas vormistatud paberalusel dokumentide, raamatute sisuplokkide jms konserveerimisega, mis võivad olla ka koloreeritud.

Kõitekonservaator tegeleb köidetud või õmmeldud kõva- ja pehmekaaneliste trükitud või käsikirjaliste arhiividokumentide, raamatute, albumite, perioodika- ja jätkväljaannete-, jms kõite konserveerimisega. Köited võivad sisaldada illustratsioone ja kokkuvolditud lisalehti jms. Kõitekonservaator teeb lihtsamaid paberiparandusi.

Maalikonservaator tegeleb erinevates maalitehnikates (nt õli-, akrüül-, tempera- või segatehnikas) valminud lõuend-, puit-, vineer-, masoniit- vms. alusel (va paberalusel) tahvelmaalide ning ikoonide konserveerimisega.

Monumentaalmaali konservaator tegeleb erinevatele aluspindadele (nt krohv, puit, lõuend) teostatud suuremõõtmeliste seina- ja laemaalide ning arhitektuursete maalingute konserveerimisega.

Paberalusel kunstiteoste konservaator tegeleb loominguilise tegevuse tulemusel erinevates tehnikates (graafika-, trüki-, manuaal- ja maali tehnikad jms) valminud paberalusel kunstiteoste konserveerimisega.

Puidukonservaator tegeleb monoliitsete etnograafiliste puitesemete, puitkonstruktsioonide, mööbli ning eriotstarbeliste puidust objektide (skulptuurid, mudelid jms) konserveerimisega.

Segamaterjalidest objekti konservaator tegeleb vähemalt kahest erinevast põhimaterjalist koosneva eseme konserveerimisega, mis ei liigitu mõne teise siintoodud spetsialiseerumise alla. Põhimaterjalid on järgmised: metall, klaas, keraamika, puit, nahk, kips, kivim.

Tekstiili konservaator tegeleb esemete konserveerimisega, mille põhimaterjaliks on tekstiil (nt lipud, vaibad, rõivad, sisustus- ja kirikutekstiilid, aksessuaarid jms).

A.2 Tasks

A.2.1 Objekti uurimine

- 1) Materjali ja tehnikate määramine
- 2) Seisundi analüüsimine
- 3) Ajaloolise uuringu teostamine

A.2.2 Dokumenteerimine

- 1) Seisundi visuaalne jäädvustamine
- 2) Objekti ja selle seisundi kirjeldamine
- 3) Konserveerimiskava koostamine
- 4) Konserveerimistööde kirjeldamine
- 5) Säilituskava koostamine

A.2.3 Töökoha organiseerimine ja tööohutuse tagamine

- 1) Töökoha korraldamine
- 2) Objekti säästev ja ohutu käsitlemine
- 3) Tööohutuse tagamine

A.2.4 Konserveerimistööde maksumuse arvestamine

- 1) Materjali- ja tööajakulu planeerimine
- 2) Materjali- ja tööajakulu järelarvestamine

A.2.5 Objekti märgistamine ja ettevalmistamine eksponeerimiseks, hoidmiseks või transportimiseks

1) Ümbrise valmistamine, objekti pakkimine ja märgistamine
A.2.6 Juhendamine, juhtimine ja nõustamine konserveerimis- ja säilitamisalastes küsimustes
1) Eriala praktikantide/konservaatorite juhendamine
2) Nõustamine
3) Juhtimine
A.2.7 Konserveerimise praktiline teostamine
A.3 Work environment and specific nature of work
Olenevalt spetsialiseerumisest võib konservaator töötada sise- ja/või välistingimustes. Töös tuleb järgida tervisekaitse- ja ohutusnõudeid ning kasutada isikukaitsevahendeid. Konservaator puutub kokku kemikaalide, hallitussente, tolmu jm allergiat põhjustada võivate ainetega. Töö võib nõuda füüsilist pingutust ja töötamist sundasendites, tööaeg võib olla paindlik.
A.4 Tools
Tavaliselt kasutab konservaator oma töös erinevaid töövahendeid, materjale ja seadmeid: traditsioonilisi käsitöövahendeid, kaasaegseid mehhaanilisi ja elektrilisi, sh eriotstarbelisi tööriistu ja seadmeid ning spetsiaalselt konserveerimistöödeks valmistatud vahendeid ja seadmeid.
A.5 Personal qualities required for work: abilities and characteristics
Konservaatori töö nõuab head käelist osavust, korrektsust, keskendumisvõimet, rutiinitaluvust, ruumi-, värvi- ja kujunditaju, koostöövalmidust, otsustus- ja analüüsivõimet, vastutustunnet ja loogilist mõtlemist.
A.6 Professional preparation
Kutsealal töötamine eeldab kõrgharidust, nt järgmistel erialadel: kultuuriväärtuste konserveerimine, restaureerimine ja/või säilitamine.
A.7 Most common occupational titles
Konservaator, restauraator.

Part B COMPETENCY REQUIREMENTS

B.1 Structure of occupation
Konservaator, tase 8 kutse taotlemisel tuleb tõendada kõik kompetentsid B.2.1 - B.2.8. Spetsialiseeruda on võimalik järgnevalt: Arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide konserveerimine Kõite konserveerimine Maali konserveerimine Monumentaalmaali konserveerimine Paberalusel kunstiteoste konserveerimine Puidu konserveerimine Segamaterjalidest objekti konserveerimine Tekstiili konserveerimine
B.2 Competences
B.2.1 Objekti uurimine
EstQF Level 8
Tegevusnäitajad: 1. Selgitab visuaalsel vaatlusel välja objekti valmistamisel kasutatud materjalid ja tehnikad. 2. Teeb või korraldab vajalikud testid objekti materjalide, kahjustuste ja üldseisundi määramiseks lähtudes objekti eripärast. 3. Teostab objekti ajaloolise uuringu, lähtudes vajadusest.
Teadmised:

- 1) materjalide koostis ja struktuur;
- 2) materjali/objekti valmistamise tehnikad ja tehnoloogiad;
- 3) uurimis(testi)meetodid;
- 4) instrumentaalanalüüside meetodid;
- 5) materjali/objekti kahjustusprotsessid;
- 6) objekti stiilid, konstruktsioonid, kaunistustehnikad ning nende ajalooline areng.

B.2.2 Dokumenteerimine

EstQF Level 8

Tegevusnäitajad:

1. Lähtudes püstitatud ülesandest jäädvustab objekti seisundi kasutades selleks objekti säästvaid ning tema eripära arvestavaid tehnilisi vahendeid (fotografeerib, skaneerib jne).
2. Kirjeldab objekti, selle kahjustusi ja üldseisundit vastavalt kehtivatele dokumenteerimise sisu- ja vorminõuetele.
3. Koostab objekti konserveerimiskava vastavalt objekti seisundile, uuringute tulemustele ja konserveerimiseesmärgile põhjendades meetodika valikut ja hinnates objekti säilivusriske.
4. Demonstreerib võimet kohandada ja arendada erinevatelt aladelt integreeritud teadmisi ülesande lahendamiseks vajalike meetodite või vahendite loomiseks.
5. Kirjeldab teostatud konserveerimistööd, meetodikaid, kasutatud materjale ja töövahendeid tööetappide kaupa arusaadavalt ja piisavalt (mis võimaldaks kogu tööprotsessi hiljem taastada).
6. Koostab objekti (vajadusel kollektsiooni) säilituskava, milles esitab soovitusel ja juhised objekti/kollektsiooni (konserveerimisjärgseks) kasutamiseks ja säilitamiseks.

Teadmised:

1. arvuti ja fotokaamera käsitsemise põhimõtted;
2. levinumad teksti- ja fototöötlusprogrammid (nt MS Office, Libre Office jms);
3. kultuuriväärtuste (spetsialiseerumispõhiste objektide) kahjustumine;
4. kultuuriväärtuste (spetsialiseerumispõhiste objektide) optimaalsed kasutus- ja säilitustingimused
5. konserveerimiskeemia ja -bioloogia;
6. kõrgel tasemel konserveerimismeetodite, -töötluste ja töövahendite tundmine;
7. laialdased teadmised ajaloolistest ja tänapäevastest materjalidest, nende omadustest ning käitumisest väliste kahjustavate tegurite toimet;
8. erialaterminoloogia.

B.2.3 Töökoha organiseerimine ja tööohutuse tagamine

EstQF Level 7

Tegevusnäitajad:

1. Korraldab töökoha vastavalt tööoperatsioonile ja objektile järgides tööohutus- ja hoiunõudeid.
2. Valib sobivad töövahendid ja materjalid lähtudes objektist ja konserveerimiskavast.
3. Hooldab töövahendeid ja abimaterjale järgides hooldusjuhendeid.
4. Valib töötervishoiunõudeid ning objekti mõõtmeid ja kaalu arvestades optimaalse tööpinna.
5. Paigutab ja käsitseb objekti ohutult lähtudes objekti eripärast ning säilitusnõuetest.
6. Järgib ohutustehnika, seadmete kasutamise, kemikaalide käsitsemise jms nõudeid.
7. Kasutab üld- ja isikukaitsevahendeid, järgides töötervishoiu nõudeid.

Teadmised:

- 1) töökoha organiseerimist ning tööohutust käsitlevad materjalid;
- 2) esmaste pääste- ja isikukaitse vahendite kasutusjuhendid;
- 3) kemikaalide käitlemise ja ohutuse nõuded;
- 4) kultuuriväärtuste kahjustumine ning säilitus- ja hoiunõuded;
- 5) seadmete kasutusjuhendid.

B.2.4 Konserveerimistööde maksumuse arvestamine

EstQF Level 7

Tegevusnäitajad:

1. Planeerib (eelarvestab) objekti ja/või kollektsiooni konserveerimiseks vajaliku materjali- ja tööajakulu.
2. Järelarvestab materjali- ja tööajakulu vastavalt teostatud konserveerimistööde sisule ja mahule.

Teadmised:

- 1) majandusarvestuse alused.

B.2.5 Objekti märgistamine ja ettevalmistamine eksponeerimiseks, hoidmiseks või transportimiseks	EstQF Level 8
Tegevusnäitajad: 1. Valmistab (vajadusel tellib) objekti formaadile, kaalule, konstruktsioonile, seisundile ja muudele eripäradele vastava (eksponeerimis)ümbrise (nt paspartuu, maalitagune, toestik jms) ja paigaldab selle objektile ohutult järgides eksponeerimis- ja hoiunõudeid. 2. Pakib objekti hoidmiseks või transportimiseks, valides objekti formaadile ja konstruktsioonile vastava ümbrismaterjali ning pakkemeetodi ja kasutab seda objektile ohutult. 3. Märgistab objekti kasutades arhiivipüsivaid materjale.	
Teadmised: 1) ümbriste valmistamisel kasutatavad materjalid ja töövahendid; 2) kinnitamisemeetodid (sh liimivaba); 3) ümbriste konstruktsiooni-, eksponeerimis- ja hoiunõuded; 4) arhiivipüsivusnõuetele vastavad märgistusvahendid.	
B.2.6 Juhendamine, juhtimine ja nõustamine konserveerimis- ja säilitamiselastes küsimustes	EstQF Level 8
Tegevusnäitajad: 1. Juhendab konservaatoreid ja kutseala praktikante kindlustades tööülesannete kvaliteetse ja õigeaegse täitmise. 2. Koostab õppe- ja juhendmaterjale ning objektide ja kogude säilitus- ja eksponeerimisalaseid juhiseid lähtudes standarditest, õigusaktidest ja heast tavast. 3. Juhib konserveerimisprojekte ja/või töörühma. Kogub tööülesannete kvaliteetseks ja õigeaegseks täitmiseks vajalikku informatsiooni, analüüsib, täpsustab ja interpreteerib seda. 4. Kohaneb kiiresti muutuvate olukordadega, organiseerides ümber enda ja juhendatavate tööd. 5. Mõjutab positiivse tööõhkkonna tekkimist, julgustades juhendatavaid avatusele, toetades arengut ja püüdlikkust, osavõtlikkust ja vastastikust tunnustamist. 6. Korraldab vajadusel koostööd teadlastega objekti uurimisel ja tulemuste analüüsimisel. 7. Esineb rahvusvahelistel seminaridel/konverentsidel/töötubades. 8. Osaleb valdkonna rahvusvahelistes koostööprojektides ja/või eksponeerib konserveeritud objekte 9. Avaldab erialaseid kirjutisi.	
Teadmised: 1) suhtlemispsühholoogia alused; 2) projekti juhtimise alused; 3) konserveerimis- ja säilitamiselaste seadusandlus, standardid, normatiivid; 4) kultuuripärandi (või kitsamalt oma spetsialiseerumisega seotud objekti/materjali) säilitusteooria ja -praktika.	
B.2.7 Konserveerimise praktiline teostamine	EstQF Level 7
Tegevusnäitajad: 1. Valmistab objekti ette (vajadusel demonteerib), lähtudes objekti eripärast ja konserveerimiskavast. 2. Valmistab töölahuse(d) ja -materjalid, lähtudes objekti eripärast ja konserveerimiskavast. 3. Puhastab (sh vajadusel desinfitseerib) objekti sõltuvalt objekti eripärast ja konserveerimiskavast. 4. Parandab objekti arvestades selle valmistamistehnoloogiat ja valitud konserveerimismeetodeid. 5. Viimistleb ja vajadusel monteering objekti, lähtudes objekti eripärast ja konserveerimiskavast.	
Teadmised: 1) konserveerimismaterjalid; 2) töövahendid; 3) tehnoloogiad ja meetodid; 4) töölahuste retseptuur.	
B.2.8 Konservator, tase 8 kutseline käitumine ja tegutsemine	EstQF Level 8
Tegevusnäitajad: 1. Valdab arvuti baasmooduleid (arvuti põhitõed, Interneti põhitõed, tekstitöötlus ja tabelitöötlus). Lisaks kasutab veebipõhiseid koostöövahendeid, näiteks info ja dokumentide talletus veebi, kalendrid, sotsiaalmeedia, õppekeskkonnad ja mobiilirakendused, arvestades turvalise veebikoostöö ja pilveteenuste kasutamise põhimõtteid. (vt lisa 1).	

2. Osaleb edukalt meeskonnatöös ja oskab säilitada väärikust osaledes erinevates dialoogides.
3. Väljendab ennast selgelt nii kõnes kui kirjas.
4. On avatud kaastöötajatel tekkivatele küsimustele ning probleemide lahendamisel abivalmis.
5. Osaleb valdkonna arendamises, tehnoloogia ja töövahendite/võtete täiustamisel.
6. Juhindub oma töös konservaatori kutse eetikast.
7. Valdab eesti keelt tasemel B2; ühte võõrkeelt tasemel B2, ühte võõrkeelt tasemel A2 (vt lisa 2).

Teadmised:

- 1) tööohutus;
- 2) töösuhteid reguleerivad õigusaktid;
- 3) meeskonnatöö ja suhtlemispsühholoogia alused.

Hindamismeetod(id):

Seda kompetentsi hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

Part C

GENERAL INFORMATION AND ANNEXES

C.1 Information concerning compilation and certification of occupational qualification standard and reference to classification of occupations

1. ID of occupational qualification standard in register of occupational qualifications	19-01112016-2.1.3/7k
2. Occupational qualification standard compiled by:	Annes Hermann, Tartu Kõrgem Kunstikool Ülle Jukk, Muinsuskaitseamet Merike Kallas, Eesti Kunstiakadeemia Eve Keedus, Rahvusarhiiv Marika Laht, SA Eesti Vabaõhumuuseum Jaan Lehtaru, Rahvusarhiiv Margit Pajupuu, Eesti Kunstimuuseum Heige Peets, SA EVM Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut Silli Peedusk, Tartu Kõrgem Kunstikool Ruth Tiidor, Rahvusarhiiv Ülle Vahar, Eesti Rahva Muuseum
3. Occupational qualification standard approved by:	Culture
4. No. of decision of Sectoral Council	3
5. Date of decision of Sectoral Council	01.11.2016
6. Occupational qualification standard valid until	05.12.2021
7. Occupational qualification standard version no.	7
8. Reference to International Standard Classification of Occupations (ISCO 08)	2651 Visual Artists
9. Reference to European Qualifications Framework (EQF)	8

C.2 Occupational title in foreign language

English:	Conservator, level 8
Russian:	консерватор

C.3 Annexes

Lisa 1 [Arvuti kasutamise oskused](#)

Lisa 2 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)